

TOLGA KOMMUNE

Planprogram

for kommuneplanens arealdel

Fastsatt av kommunestyret: 16.03.2023

1. BAKGRUNN OG FORUTSETNINGER

1.1 Bakgrunn

En samlet kommuneplan er todelt, og består av både en samfunnsdel og en arealdel.

Kommuneplanens overordnede formål er å ivareta både de kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Kommuneplanen skal bygge videre på den kommunale planstrategien.

Kommuneplanens arealdel er en viktig del av kommunens planarbeid. Den skal vise sammenhengen mellom framtidig samfunnsutvikling og arealbruk, samt betingelser og rammer for nye tiltak.

Sammen med kommuneplanens arealdel er kommuneplanens samfunnsdel et viktig verktøy for kommunens planlegging. Kommuneplanens samfunnsdel er et viktig redskap for den helhetlige planleggingen i kommunen. Gjennom kommuneplanens samfunnsdel skal kommunens største utfordringer og strategiske valg fremgå.

Planprogrammet har som formål å avklare rammer og føringer for videre planarbeid.

Planprogrammet skal også beskrive planarbeidets formål, videre prosess, samt hvordan medvirkning er tenkt gjennomført. Det skal utarbeides et planprogram både for kommuneplanens arealdel og kommuneplanens samfunnsdel. Det ble i Kommunal planstrategi for Tolga kommune, vedtatt 26.10.2017 vedtatt at kommuneplanens arealdel skal revideres.

Kommuneplanens samfunnsdel sist vedtatt 24.09.2015.

Kommuneplanens arealdel ble sist vedtatt 27.11.2008.

1.2 Lovgrunnlag

Plan og bygningsloven (pbl) av 2008 legger føringer og rammer for utarbeiding av den nye kommuneplanens arealdel. Av lovens formålsbestemmelse fremgår det at loven skal bidra til å fremme bærekraftig utvikling som er til det beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner, jf. Pbl. §1-1 første ledd.

Videre følger det av formålsbestemmelsen at:

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk av vern av ressurser[..]

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Utarbeidelsen av planprogram for kommuneplaner er lovfestet i pbl. § 4-1.

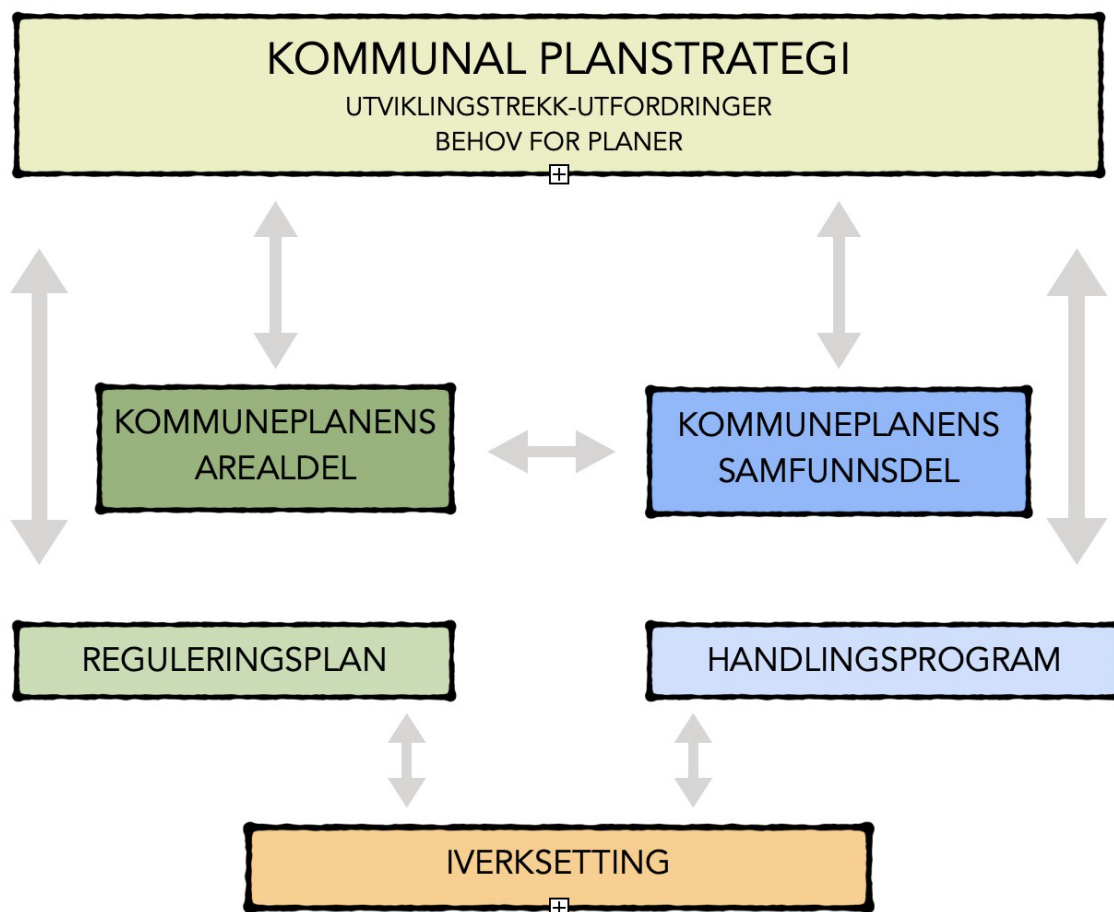
2. FORMÅL

2.1 Hovedformål

Hovedformålet med dette arbeidet er en rullering av kommuneplanens arealdel som sist ble vedtatt sammen med nabokommunen Os i 2008. Siden sist vedtatte plan er det kommet flere endringer av betydning for kommunal planlegging generelt og for Tolga som kommune. Det har etter 2008 kommet ny plan og bygningslov og det har kommet bestemmelser som regulerer Forollhogna nasjonalpark. I 2010 ble Tolga en del av den utvidede verdensarven Røros Bergstad og Cirkumferens, som vil være et viktig hensyn å ta i arealforvaltningssammenheng. I 2015 ble også FN's bærekraftsmål vedtatt og dette er mål som vil være førende for all planlegging, og må derfor hensyntas i utarbeidelsen den nye kommuneplanens arealdel. Disse endringene er en av hovedgrunnene til at kommuneplanens arealdel nå skal rulleres.

2.2 Rammer og føringer

2.2.1 Planhierarkiet

2.2.2 Internasjonale føringer og forventninger – FNs bærekraftsmål

FN vedtok i 2015 en felles arbeidsplan med det formål å utrydde fattigdom, bekjempe ulikheter og stoppe klimaendringene innen 2030. Planen består av 17 forskjellige mål og 169 tilhørende delmål.

Ved utarbeidelsen av bærekraftmålene var det av stor betydning at dette skjedde gjennom en demokratisk prosess. Målene er utarbeidet på grunnlag av innspill fra ulike land verden over. Det ble også gjennomført spørreundersøkelser hvor omtrent 10 millioner mennesker fikk ytret sin mening.

FN's bærekraftsmål omfatter ulike deler av samfunnet, men sentralt for samtlige mål er tanken om et inkluderende samfunn hvor ingen utelates. For å lykkes med dette er det derfor viktig at de mest sårbare menneskene må prioriteres, denne tanken gjenspeiles i bærekraftmålene.

For at verden skal oppfylle de 169 målene er det viktig at disse inkorporeres i den offentlige planleggingen på ulike nivåer. Dette betyr at ved utarbeidelsen av kommuneplanens arealdel er det viktig å hensynta de relevante bærekraftmålene.

FN's bærekraftsmål i kommuneplanens arealdel

For arbeidet med kommuneplanens arealdel er det gjort et utvalgt på fem bærekraftsmål, som er vurdert å være særlig aktuelle for Tolga i et arealperspektiv. De fem bærekraftmålene som vil være særlig i fokus under planarbeidet er:

Det vil fortløpende underveis i planprosessen foretas en vurdering av eventuelt hvilke andre bærekraftsmål som er særlig relevant for Tolga kommune i et arealperspektiv.

2.2.3 Nasjonale føringer og forventninger

Regjeringens legger hvert fjerde år frem nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging i tråd med plan og bygningslovens bestemmelser. Hovedmålet med disse nasjonale forventningene er å sikre bærekraftig utvikling. Disse forventningene skal følges opp hos både fylkeskommunene og kommunene, ved at de skal inngå i arbeidet med planstrategier og planer.

De fire overordnede forventninger og utfordringene for perioden 2019-2023 er følgende:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn.
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning.
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn.
- Å skape et trygt samfunn for alle.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2019-2023

For å løse de fire overnevnte utfordringene har regjeringen utarbeidet fire hovedtemaer for planleggingen i fylkeskommunene og kommunene. Under er de forventningene som har størst betydning for arealplanlegging presentert (hentet fra Regjeringens nettside).

- Planlegging som verktøy for helhetlig og bærekraftig utvikling
 - Regjeringen forventer at kommunene legger FNs bærekraftsmål legges til grunn for både samfunns- og arealplanleggingen.
 - Kommunene benytter de virkemidler som plan- og bygningsloven har for å effektivisere og forenkle planleggingen.
 - Kommunene bidrar til å sikre effektiv og rask behandling av private reguleringsplanforslag og til god plankvalitet ved å gi tidlige, tydelige og relevante krav til utredninger.
 - Kommunene vektlegger den private eiendomsretten i planleggingen.
 - Kommunene prioriterer arbeidet med planstrategi for å sikre at planene er oppdaterte og møter framtidens behov, også i forbindelse med kommunesammenslåinger.
 - Fylkeskommunene styrker regionalt planforum som samordningsarea. Kommunene, fylkesmannen, andre statlige myndigheter og Sametinget bruker forumet aktivt til å gi tydelig signaler tidlig om hva som er nasjonale eller regionalt viktige hensyn i den enkelt sak.
- Vekstkraftige regioner og lokalsamfunn i hele landet
 - Regjeringen forventer at kommunene vektlegger arbeidet med å redusere utslipp av klimagasser, inkludert utslipp for arealbruksendringer, mer effektiv energibruk og miljøvennlig energiomlegging. Oppdatert kunnskap om forventede klimaendringer og konsekvenser brukes i planleggingen.
 - Kommunene legger vekt på klimatilpasning og samfunnssikkerhet i sin planlegging, og legger de høye alternative fra nasjonale klimaframskrivninger til grunn for arbeidet. Risiko- og sårbarhetsanalyser legges til grunn for plan- og byggesaksbehandlingen.
 - Kommunene stimulerer til grønn omstilling, innovasjon, vekst i nye arbeidsplasser og et inkluderende arbeidsliv og setter av tilstrekkelige arealer som ivaretar samfunnets behov.
 - Kommunene indentifiserer og tar hensyn til viktig naturmangfold, friluftsområder, overordnet grønnstruktur, kulturhistoriske verdier, kulturmiljø og landskap i planleggingen.

- Kommunene vurderer arealbruken i strandsonen langs sjøen og i log langs vassdrag i et helhetlig og langsiktig perspektiv, og tar særlige hensyn til naturmangfold, kulturmiljø, friluftsliv, landskap og andre allmenne interesser
- Kommunen tar hensyn til og beskytter drikkevannskilder i sin planlegging, slik at behovet for rensing ved produksjon av drikkevann reduseres
- Kommunene legger til rette for økt verdiskapning og nye grønne næringer innenfor jord- og skogbruk.
- Bærekraftig areal- og transportutvikling
 - Kommunene legger til rette for vekst og utvikling i kompakte og klart avgrensede byområder gjennom regionale bolig-, areal- og transportplaner. Planene fastsetter regionalt utbyggingsmønster, senterstruktur og hovedtrekk i transportsystemet.
 - Kommunene legger til rette for videre utbygging av et godt samferdselsnett i hele landet
 - Kommunene legger til rette for å sikre Forsvarets arealbehov når dette er nødvendig for å ivareta landets forsvarsevne og i henhold til nasjonale forsvarsplaner.
 - Kommunene legger til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon med kvalitet i omgivelsene, med vekt på arkitektur, byrom, kulturmiljøer, grønnsstrukturer og andre miljøverdier.
 - Kommunen legger til rette for sykling og gange i byer og tettsteder, blant annet gjennom trygge skoleveier, ved å planlegge for gange og sykling fra kollektivknutepunkt og ut til friluftslivsområder, og for transportløsninger for grupper som er mindre mobile.
- Byer og tettsteder det er godt å bo og leve
 - Kommunene har et aktivt og helhetlig areal og sentrumspolitikk med vekt på styring av sentrumsområdene. Boliger, næringsvirksomhet, arbeidsplasser og tjenestetilbud lokaliseres eller tett på sentrum, med god tilrettelegging for kollektiv, sykkel og gange.
 - Kommunenes boligpolitikk og boligplanlegging er en integrert del av kommunenes strategi for samfunns- og arealutvikling. Den legger til rette for en variert befolkningsstruktur gjennom god tilgang på boligtomter som grunnlag for tilstrekkelig, variert og sosial boligbygging.
 - Kommunene tar boligsosiale hensyn i areal- og samfunnsplanleggingen gjennom krav til boligstørrelse og nærområder, og ved å regulere nok boligtomter.
 - Kommunen legger til rette for leie-til-eie løsninger for vanskeligstilte i boligmarkedet
 - Kommunene vektlegger arkitektur og kvalitet i de bygde omgivelsene, og planlegger med utgangspunkt i stedenes særpreg, kulturhistoriske elementer og viktige landskapstrekk. Eldre bebyggelse og bystruktur vurderes som ressurser i en sirkulær økonomi.
 - Kommunene ivaretar kunst og kultur som del av kommunal og regional planlegging, og legger til rette for et fritt og uavhengig kulturliv.
 - Kommunene legger vekt på å ivareta byrom og blågrønn infrastruktur med stier og turveger som sikrer naturverdiene, hensyn til overvann og legger til rette for fysisk aktivitet og naturoplevelser for alle

Andre aktuelle nasjonale planer

- Nasjonal transportplan
- Nasjonal sykkelstrategi
- Nasjonal gåstrategi
- Samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

2.2.4 Regionale forutsetninger og mål

Innlandet fylkeskommune vedtok i 2020 (gjeldende til 2024) en ny strategi for fylkeskommunen. Fra innlandsstrategien fremkommer fylkeskommunens visjon:

“Innlandet- eventyrlige muligheter. Et fylke med sterke røtter og store drømmer, med mål om å ha en ledende posisjon innen teknologi, industri, landbruk og reiseliv”.

Satsningsområdene i strategien er innbyggere-innovasjon-inkludering-infrastruktur.

I strategien er det særlig tre områder som får stort fokus, og det vil for hvert av disse områdene utarbeides egne regionale planer:

Det inkluderende Innlandet

Hovedfokus i den regionale planen skal støtte oppunder at Innlandet skal oppleves som et inkluderende samfunn. Helt sentralt i dette er tanken om et inkluderende arbeidsliv, slik at økonomisk og sosial trygghet, god helse og livskvalitet sikres. Et mangfoldig samfunn med universell utforming er sentralt. Det skal også fokuseres på å skape møteplasser og arenaer for inkludering.

Samfunnssikkerhet

I regional plan for samfunnssikkerhet skal det både tydeliggjøres og legges grunnlag for videreutvikling av samfunnssikkerheten og beredskapsarbeid i fylkeskommunen. Planen skal omhandle klimaendringer og utfordringer knyttet til dette i form av økt flom fare, ras og skred. Pandemier, smittevern, matforsyning, infrastruktur (strømforsyning med mer), cyber og informasjonssikkerhet, samt forsvarrets tilstedeværelse i Innlandet er alle temaer som omfattes av den regionale planen for samfunnssikkerhet.

Klima, energi og miljø

Klima, energi og miljø er et stadig viktigere aspekt i dagens samfunn og dette gjenspeiles også i den regionale planen for temaet. Planen har som formål å utforme, konkretisere og koordinere en offensiv klima- og miljøpolitikk for fylket. For klima delen skal planen inneholde klimagassreducerende tiltak, klimatilpasning, samt strategier knyttet til grønn omstilling og verdiskapning. For delen knyttet til energi skal det fremgå strategier for energikilder, miljøvennlig og fornybar energi med mer. Planens miljø aspekt vil sette søkelys på biologisk mangfold, vilt- og fiskeforvaltning, friluftsliv, kulturminner og kulturlandskap, samt forurensning.

Andre aktuelle regionale planer

- Regional plan klima, energi og miljø i Innlandet. Under utarbeiding.
- Forvaltningsplan for verdensarven Røros bergstad og Cirkumferensen 2019-2023.
- Regional plan Forollhogna villreinområde 2013-2025.
- Vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken, samt deler av Västerhavet.
- Helhetlig tiltaksplan for en ren og rik Oslofjord med et aktivt friluftsliv.

2.2.5 Kommunale føringer

Kommuneplanens samfunnsdel

Visjonen fra kommuneplanens samfunnsdel er **Tolga-kommune med tæl!**

De tre overordnede målene fra samfunnsdelen er:

1. *Å ta vare på, utvikle, og forsterke de kvalitetene og det særpreg som kjenne gir Tolga Kommune*
2. *Å arbeide målbevisst for en bærekraftig utvikling*
3. *Å arbeide for å opprettholde bosettinga på nåværende nivå*

Følgende satsningsområder fra samfunnsdelen omhandler arealbruk:

- Bolyst og attraktivitet
 - Boligsatsning i Tolga
 - Ved planlegging av nye boligfelt om omgjøring av eksisterende skal det legges til rette for møteplasser og uterom som oppmuntrer til aktivitet
 - Ønske om at det stimuleres til økt differensiering i boligmarkedet
 - Tilrettelegge for noe bosetting i LNF-områder
 - Gi muligheter til bygging av boliger i tilknytning til gårdsbebyggelse
- Næringsutvikling
 - Langsiktig tilrettelegging i form av infrastruktur, egnede tomter og lokaler.
- Arealstrategier
 - Styrke bygdene
 - Styrke næringsgrunnlaget for landbruket og landsbrukstilknyttede næringer gjennom arealdelen med arealforvaltning som virkemiddel. Ønske om bred diskusjon om framtidig arealforvaltning. Tilrettelegge for nydyrking.
 - Målrettet satsning på fritidsbebyggelse. Legge til rette for bygging av boliger og fritidsboliger i samme område, tilknyttes allerede eksisterende infrastruktur. Vurdering av om 100 meter sonen ut mot vann stedvis kan fravikes.

Aktuelle kommunedelplaner og temaplaner

Rulleringen av kommuneplanens arealdel må også hensynta føringer som følger av de øvrige gjeldende kommunale planene:

- Boligpolitisk plan 2019-2025
- Klima- og energiplan 2010-2020 Rullering av Regional klima og energiplan Kommunedelplan for Avfall og miljø 2019-2025
- Strategisk næringsplan - arbeidet pågår Kulturminneplan 2021-
- Styringsplattform for samfunnsutvikling 2015-2020 Styringsplattform for velferd 2015-2020 Styringsplattform for oppvekst 2015-2020
- Plan for idrett og fysisk aktivitet i Tolga Kommune - planlegges rullert i 2022
- Trafikksikkerhetsplan 2019-2022

Pågående planarbeid av betydning

- Regional plan for klima, energi og miljø for Nord-Østerdalskommune
- Strategisk næringsplan
- Styringsplattform for samfunnsutvikling, fungerende strategisk næringsplan
- Styringsplattform for velferd
- Styringsplattform for oppvekst
- Plan for friluftslivets ferdselsårer

3. SATSNINGSOMRÅDER FOR AREALDELEN

3.1 Bosetting

- Planbestemmelser som åpner for fleksibilitet, forutsigbarhet og handlingsrom
- Kombinerte felt, bolig og fritid
 - Fritidsinnbyggeren
- Nye boligområder
 - Småbrukstomter
- Gjennomgå allerede avsatte områder i dagens arealplan for å kartlegge om disse fremdeles er aktuell
- Spredt bebyggelse
- Energi og klima

Det fokuseres på å utarbeide planbestemmelser som åpner for fleksibilitet, forutsigbarhet og handlingsrom for alle parter. Muligheten for kombinerte felt for både bolig og fritid vil bli vurdert. Videre vil det bli foretatt en gjennomgang av arealer i dagens arealplan som per i dag er avsatt til bolig, for å kartlegge om disse områdene er aktuelle eller ikke.

Klima og miljø vil være et gjennomgående viktig tema i alle vurderingene.

3.2 Næring og landbruk

- Energi og transport
- Arealforvaltning og infrastruktur
- Dyrkningsfelt
- Klimatilpasning

Det vil også for næring og landbruk være fokus på å utarbeide planbestemmelser som åpnet for fleksibilitet, forutsigbarhet og handlingsrom, slik at næringslivet og landbruket kan oppnå tilstrekkelig med utvikling. Det skal ses på nye områder for næring- og landbruksareal, og utvidelse av eksisterende arealer.

3.3 Fritidsboliger og fritidsområder

- Nye hytteområder
- Fortetting av allerede eksisterende områder
- Økt behov for infrastruktur
- Allerede avsatte areal til mulig hyttebygging i dagens arealplan
 - Fremdeles aktuell?
- Energi og miljø

For tema fritidsboliger og fritidsområder skal det foretas en kartlegging av de allerede avsatte areal, for å stadfeste om disse arealene fremdeles er aktuell eller ikke. Det er også for dette temaet et mål og ønske om å utarbeide bestemmelser som legger til rette for fleksibilitet, forutsigbarhet og handlingsrom for involverte parter.

3.4 Kulturminner og kulturvern

- Cirkumferens og verdensarv
- Kulturminneplan
 - Seterområder
 - Etablering og bruk av hensynssoner
- Behovet for flere skjøtelsesplaner

3.5 Vannforvaltning, drikkevann og avløpshåndtering

- Sikring av drikkevannskilde
- Bestemmelser om avløpshåndtering
- Klimatilpasning
- Forurensning

3.6 Naturfareområder

- Sikring mot naturfarer.
 - Kartlegge hvilke områder som eventuelt vil være sårbare for flom- overvann ved videre utbygging.

3.7 Nasjonalparkkommune

- Verdier tilknyttet verneområdene må synliggjøres
- I kommuneplanens arealdel skal det tas hensyn til verneområdene og verneverdiene i områdene. Det skal fremgå hvordan kommunen gjør dette ved bruk av arealformål og hensynssoner. I dagens kommune plan er det tatt hensyn til verneområdene og verneverdiene i området, som er vist med arealformål og hensynssoner i arealdelen. Dette må videreføres ved rullering av planen.
- Verdier tilknyttet verneområdene må synliggjøres.
- I kommuneplanens arealdel skal det tas hensyn til verneområdene og verneverdiene i områdene. Det skal fremgå hvordan kommunen gjør dette ved bruk av arealformål og hensynssoner. I dagens kommune plan er det tatt hensyn til verneområdene og verneverdiene i området, som er vist med arealformål og hensynssoner i arealdelen. Dette må videreføres ved rullering av planen

3.8 Randsone mot nasjonalpark- Forollhogna

- Belastning- tålegrense?
- Ønskelig aktivitet (hva/omfang)
- Bestemmelser om vern- hensynssoner

3.9 Andre tema

- Vurdere om noen av delplanene skal tas inn i kommuneplanens arealdel, ref. Planstrategi.

4. UTREDNINGSBEHOV

4.1 Rapporter og analyser

Til kommuneplanens arealdel skal følgende rapporter og analyser fremstilles:

- Boligområder
 - Kartlegge ledige boligtomter
Kartlegge reelt antall ledige tomter, utelukke de som ikke er faktisk tilgjengelige
 - Kartlegge eksisterende bebyggelse i LNF-områder
 - Kartlegge behov for nye boligtomter
Analyse av mulig nye boligtomter
- Hytteområder
 - Kartlegge ledige, regulerte og avsatte tomter.
- Næringsareal
 - Kartlegge eksisterende næringsareal og behov for nye.

4.1 Konsekvensutredning

I henhold til forskrift for konsekvensutredning skal kommuneplanens arealdel ha en konsekvensutredning når planen setter rammer for tiltak som følger av forskriftens vedlegg I og II, jf. KU-forskrift §6. Av forskriftens §21 kommer det frem at konsekvensutredningen skal identifisere og beskrive de faktorer som kan bli påvirket og vurdere vesentlige virkninger for miljø, naturressurser og samfunn.

I forbindelse med den nye kommuneplanens arealdel er det mange interesser som vil bli berørt og behovet for KU vil være stort og aktuelt for mange ulike tema. Per nå kan slås fast at følgende tema vil bli konsekvensutredet:

- Naturmangfold og miljø (naturverdier, vannforekomster og forurensning)
- Friluftsliv
- Kulturminner og kulturlandskap
- Landskap og landskapsvirkning
- Naturressurser (mineraler, landbruk, reindrift og skogbruk)
- Samfunnsvirkninger (næring, tilgjengelighet, trafikk, folkehelse, barn og unge)
- Samfunnssikkerhet (flom, rask, skred og ulykkesrisiko)

Listen er ikke uttømmende, og det kan foretas en vurdering av andre aktuelle og nødvendig tema for konsekvensutredning fortløpende i planprosessen.

4.2 Temakart og arealregnskap

- Landbruksressurser
- Naturmangfold
- Vann og avløp
- Klimatilpasset sårbarhetsanalyse
- Arealregnskap
 - Analyse av bebygde arealer
 - Analyse av arealer avsatt til bebyggelse og mulig nye områder

Listen over planlagte temakart og andre utredninger/analyser er ikke uttømmende og det vil underveis i planarbeidet gjøres fortløpende vurderinger knyttet til hvilke temakart og andre utredninger/analyser som er nødvendig.

5. ORGANISERING

Prosjekteier:	Kommunestyret
Styringsgruppe (SG):	Formannskapet
Prosjektleder (PL):	Kommuneplanlegger Tolga kommune

5.1 Prosjektgruppe (PG):

Prosjektleder:	Kommuneplanlegger Tolga kommune
Prosjektgruppe:	Kommunedirektør Kommunalsjef sektor samfunnsutvikling Enhetsledere samfunnsutvikling
Referansegruppe:	Saksbehandlerforum Intern møterekke for sektor samfunnsutvikling

5.2 Interessenter i arbeidet

Det vil være mange aktuelle interessenter og samarbeidsaktører i planarbeidet, som for eksempel frivillige organisasjoner, idrettslag og private og offentlige aktører.

5.3 Høring

Planoppstart skal varsles og det settes frister i tråd med plan og bygningsloven for innspill til planen.

Planprogrammet vil bli lagt ut på høring samtidig med at det varsles planoppstart. Det vil da ligge på høring i 6 uker, hvor myndigheter, organisasjoner og private personer gis mulighet til å komme med innspill til planprogrammet.

5.4 Medvirkning

For Tolga kommune er medvirkningsprosessen i forbindelse med den nye kommuneplanens arealdel svært viktig. Kommunen ønsker å skape en arena hvor alle innbyggerne gis mulighet for å ytre sine meninger om hva den enkelte opplever som viktige tema i den nye kommuneplanens arealdel. For å lykkes i dette vurderer kommunen det slik at det er hensiktsmessig å ha ulike former medvirkning underveis i prosjektet, i håp om å nå ut til flest mulig. Ulike grupper av befolkningen vil inviteres/kontaktes spesielt, herunder ulike næringsutøvere, brukergrupper og aldersgrupper. Det vil derfor bli arrangert ulike former for medvirkning for ulike temaer:

- Digital medvirkning
- Involvere barn og ungdom
- Frokostmøte
- Bygdemøter
- Åpne kontordager

Involvering av barn og ungdom

En viktig del av medvirkningsprosessen i arbeidet med den nye kommuneplanens arealdel er å gi barn og ungdom en arena hvor de kan få ytret sine meninger og tanker om hva som burde væreførende i utviklingen av bygda deres. Det vil derfor bli gjennomført en dialog med elever på Tolga barne- og ungdomsskole. Det er et stort ønske om et bredt engasjement fra elevene, knyttet til flest mulig tema i planprosessen. Temaene bosetting og næring sett i sammenheng med klima og energi vil stå i sentrum.

Tematisk medvirkning

Medvirkningsprosessen ellers er tenkt gjennomført mer tematisk, hvor type medvirkningsopplegg tilpasses særskilt den aktuelle gruppen.

For temaet næring er det tenkt å gjennomføre et frokostmøte hvor de næringsdrivende fritt kan ytre sine meninger og tanker omkring næringsutviklingen i Tolga kommune.

Videre er det for landbruket er det tenkt å gjennomføre et kveldsmøte, hvor aktuelle aktører inviteres til å drøfte hvordan landbruket kan utvikles og hvordan aspektet klima og energi kan inngå som en del av denne utviklingen.

For temaene bosetting, næring og landbruk er det også planlagt at kommunene skal arrangere tradisjonelle bygdemøter.

Som et supplement til den mer tradisjonelle medvirkningsprosessen er det også ønskelig med et medvirkningsopplegg som i større grad engasjerer Tolgas unge voksne innbyggere og et opplegg som senker terskelen for å uttale seg. Det er derfor ønskelig med et digitalt medvirkningsopplegg. Her er det ønskelig med en digital form for medvirkning, for eksempel gjennom sosiale media og ved hjelp av spørreundersøkelser. Formålet med dette er å få flest mulig av Tolgas innbyggere i tale, slik at de har fått muligheten til å si og mene noe om bygdas utviklingsplaner.

6. FREMDRIFTSPLAN

	År	2022												2023												2024					
	Måned	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6		
Planprogram	1	Utarbeide forslag til planprogram																													
	2	Behandling av forslag til planprogram																													
	3	Sende planprogram på høring og varsle oppstart																													
	4	Høringsperiode																													
	5	Behandle innspill																													
	6	Fastsette planprogram																													
Planforslag	7	Utarbeidelse av grunnlagsdokumentasjon																													
	8	Utarbeidelse KU og ROS-analyse																													
	9	Medvirkningsprosesser																													
	10	Behandle innspill																													
	11	Utarbeidelse av kart																													
	12	1. gangs behandling av planforslag																													
	13	Høringsperiode																													
	14	Endelig vedtak av plan																													

7. INNKOMNE UTTALELSER TIL VARSEL OM OPPSTART AV REGULERINGSARBEID OG HØRING AV PLANPROGRAM

Det gis her en vurdering/kommentar iht planprogram, og hva forslagsstiller vet på nåværende tidspunkt. Merknader vil kommenteres på nytt når planforslag med konsekvensutredning sendes til politisk 1.gangsbehandling.

Nr.	Navn	Dato
Offentlige myndigheter og aktører		
1	Innlandet fylkeskommune	02.11.2022
2	Sametinget	06.02.2023
3	Direktoratet for mineralforvaltning	24.10.2022
4	Bane Nor	03.10.2022
5	Mattilsynet	03.10.2022
6	Tolga kommune, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne	01.11.2022
7	Nasjonalparkstyret for Forollhogna	31.10.2022
8	Statskog	31.10.2022
9	Statsforvalteren i Innlandet	31.10.2022
Private interesseorganisasjoner, aktører og grunneiere		
10	Jordvernalliansen i Innlandet	Ikke datert
11	Kari og Per Ove Nordskogen Volden	10.11.2022
12	Lars Erik Nygård	15.12.2022
13	Arne Erik Karlsen og Inger Johanne Rise	28.10.2021
14	Arne Haugli	14.11.2022

Oppsummering av uttalelser	Forslagsstillers vurdering/kommentar
1. Innlandet fylkeskomme, 02.11.2022 Planprogrammet synes å være et godt utgangspunkt for arbeidet med revidering. Det er viktig med en systematisk og målrettet gjennomgang av tematikk knyttet til arealbruk, dersom arealplanen skal bli et reelt styringsverktøy. Det vil skape forutsigbarhet for befolkningen, utbyggingsaktører og næringslivet. Spørsmål om hvordan arealplanlegging kan øke attraktiviteten for boligbygging og bosetting er vesentlig. Likeså hvilke prinsipper som skal gjelde for utvikling av Tolga sentrum og grendene. Det må framgå av planen at det legges til rette for fortetting i eksisterende tettsteder og grender, slik at fremtidig utbygging bidrar til å redusere transportbehov.	Tas til etterretning. Innspillene vil gjenspeiles i arbeidet med nytt arealkart med tilhørende utredninger og vurderinger. Spørsmål som reises skal være en del av medvirkningsprosess og politiske diskusjoner.

Fylkeskommunen mener det er behov for detaljerte bestemmelser for lokalisering av boliger i spredte strøk. Planbestemmelser og retningslinjer må utformes på en slik måte at kommunen har anledning til å styre hvor boligene kan lokaliseres og eventuelt avvise dispensasjoner som ikke fremmer god utvikling. Trafikksikker skoleveg må være et vurderingstema både for spredt boligbebyggelse, men også for nye boligområder. Fylkeskommunen ber om at det tas inn en retningslinje om at den enhver tid gjeldende Vegnettsplan skal legges til grunn i dispensasjoner og for avkjørselstillatelser. Begge skal behandles av Innlandet fylkeskommune. Det er viktig at kommunen ivaretar både lokale-, regionale-, nasjonale- og internasjonale forpliktelser i forvaltning av naturverdiene. Det forventes at det innarbeides bestemmelser som ivaretar vassdragsmiljø, kantvegetasjon og byggeforbudssoner, og at det legges opp til en arealbruk som hensyntar vassdrag og vassdragsnære arealer. Vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken, samt deler av Västerhavet, vil gjelde for Tolga. Disse bør nevnes under regionale føringer i planprogrammet. Kulturminner og kulturmiljø i Tolga bør gjenspeiles i planen. Både verdensarv, KULA og kulturminneplan. Det er positivt at kulturminner og kulturmiljø skal være en del av konsekvensutredningen. Dersom kommunen ønsker å omgjøre LNF til LNF-spredt bolig må forholdet til kulturminner utredes.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Trafikk er ved revidering tatt inn i planprogrammet. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Naturverdier skal utredes som en del av konsekvensutredningen. Videre vil innspillet tas med som en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Vannforvaltningsplan er tatt med i planprogrammet. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
2. Sametinget, 06.02.2023 Sametinget påpeker at det må tas hensyn til samisk næringsutøvelse, kultur og samfunnsliv i planleggingen. Det er positivt at kommunen legger opp til bred deltagelse i planprosessen, men savner en plan for hvordan medvirkning av den samiske befolkningen, og herunder samiske barn, skal sikres. Dette bør komme fram av planprogrammet. Sametinget fremhever at tradisjonell samisk	Tas til etterretning, og dette vil være en naturlig del av temaene i konsekvensutredningen. Det er tatt inn i planprogrammet at ulike grupper av befolkningen skal inviteres spesielt i medvirkningsprosessen. Den samiske befolkningen vil være en naturlig del av dette. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag

kunnskap skal vektlegges som en del av kunnskapsgrunnlaget ved offentlige beslutninger. Der samiske stedsnavn finnes, forventer Sametinget at Tolga kommune bruker disse som en naturlig del av sitt planverk. Tolga har gjort en god jobb med kulturminneplan og samiske kulturminner. Minner om at potensialet for nye funn er høyt.	som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
3. <u>Direktoratet for mineralforvaltning, 24.10.2022</u> I NGUs ressursbaser det det registrert en rekke grus,- pukk,- malm,- og natursteinforekomster i Tolga. I arbeidet med arealdelen bør kommunen ta stilling til hvordan disse skal forvaltes. Direktoratet anbefaler på generelt grunnlag at det blir lagt opp til kortest mulig distanse for transport av byggeråstoff. Dette er i tråd med nasjonale forventninger med hensyn til klima, økonomi og trafiksikkerhet. Arealdelen skal bidra til at viktige mineralressurser ikke blir gjort utilgjengelig som følge av ny arealbruk, men sikre en langsiktig forvaltning. Ressurser som ikke er så interessante i dag, kan bli viktige i fremtida. Mineralressurser er ikke listet opp som et tema i konsekvensutredningen. Det er viktig at kommunen gjør systematiske vurderinger tilknyttet dette. I arbeidet med kommuneplan bør kommunen vurdere om arealbruken der det drives uttak samsvarer med faktisk arealbruk. Direktoratet forventer at kommunen vurderer bruk av hensynssone H590 for områder med registrerte forekomster med mineralske ressurser. Direktoratet har flere konkrete forslag til bestemmelser tilknyttet arealdelen.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Tas til etterretning, og vil bli en del av vurderingene fram mot planforslag med tilhørende dokumenter. Naturressurser, med herunder mineralressurser, er nå innarbeidet som tema i planprogrammet som skal konsekvensutredes. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Tas til etterretning, og vil bli en del av arbeidet fram mot forslag til plankart med bestemmelser.
4. <u>Bane Nor, 03.10.2022</u> Det bør gis en beskrivelse av fremtidig hvordan fremtidig arealstyring kan styrke trafikknutepunktet ved Tolga stasjon i planprogrammet. Videre bør det legges til rette for gode muligheter for passasjerutveksling mellom kollektive knutepunkter. I planleggingen må det belyses om ny arealbruk kan føre til økt fare for naturskader på jernbanen, samt gis en beskrivelse av eventuelle	Vi vurderer planprogrammet til å omfatte temaet, i en større og mer overordnet sammenheng. Det er nå innarbeidet et nytt punkt for konsekvensutredning i planprogrammet: trafikk og tilgjengelighet. Dette vil omfatte vurderinger tilknyttet jernbanen. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.

nødvendige oppfølging/risikoreduserende tiltak. Videre må det beskrives om planen kan føre til økt ferdsel på jernbanesporet.	
5. <u>Mattilsynet, 03.10.2022</u> Mattilsynet viser til nasjonale forventninger, og forventer at viktige vannforekomster beskyttes mot forurensning. Dette er en viktig del av kommunal planlegging. Mattilsynet har en rekke innspill til bestemmelser tilknyttet kommuneplanens arealdel.	Vannforekomster og vannforsyning er tatt inn som tema for konsekvensutredning. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
6. <u>Tolga kommune, Rådet for personer med nedsatt funksjonsevne, 01.11.2022</u> RPF Tolga understreker at universell utforming skal ivaretas i pågående planarbeid. Det er viktig at reginal målsetting fra «Det inkluderende Innlandet» tas med i kommunalt perspektiv.	Samfunnsvirkning er innarbeidet i planprogrammet for tema som skal konsekvensutredes. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
7. <u>Nasjonalparkstyret for Forellhogna, 31.10.2022</u> Tolga kommune er berørt av Forollhogna nasjonalpark, Londalen-Ørvilldalen landskapsvernområde og Magnilldalen-Busjødalen landskapsvernområde. Verneområdene i Forollhogna bør gis arealformål for arealbruk i arealplan, og ikke fortsette å fremstå uten arealformål som i gjeldende arealplan. I tillegg må verneområdene fortsatt vises i arealplankartet med hensynssone H720. Selv om nasjonalparkstyret er forvaltningsmyndighet etter verneforskriften, er Tolga kommune plan- og bygningsmyndighet.	Tas til etterretning. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
8. <u>Statskog, 31.10.2022</u> Statskog har ingen merknader/innspill. Bemerk at verken Tolga fjellstyre eller Holøy-Øversjødal Allmenning står på adresselista. Ber derfor om at disse tas med videre i prosessen.	Tas til etterretning. Tas til etterretning, og det vil tas kontakt i det videre planarbeidet.
9. <u>Statsforvalteren i Innlandet, 31.10.2022</u> Statsforvalteren forutsetter at forskrift om konsekvensutredning legges til grunn for revisjonsarbeidet. Det er positivt at planprogrammet lister opp tema som skal	Tas til etterretning.

konsekvensutredet, og at denne listen ikke er uttømmende. Statsforvalteren merker seg positivt at FNs bærekraftsmål skal være førende for planarbeidet, og at verdier tilknyttet verneområdene vil framgå som arealformål og hensynssoner. Overordna arealplanlegging må bygge på realistiske vurderinger av arealbehov i planperioden og vurderes opp mot eksisterende planreserver. Gamle bygge- og anleggsområder som ikke er i tråd med gjeldende arealpolitikk må vurderes å tas ut av revidert plan. Statsforvalteren forventer at kommunene unngår utflytende arealbruk og prioriterer fortetting, særlig i tilknytning til tettsteder og hyttedesinasjoner. Samtidig må fortetting skje med kvalitet. Statsforvalteren forventer at kommunen ivaretar generelt byggeforbud til vassdrag på 100 meter. Statsforvalteren forventer at planleggingen legger til rette for redusert utslipp av klimagasser. Lokalisering av byggeområder vil være viktig i denne sammenheng, både mtp transport og å ikke bygge på areal naturtyper som lagrer karbon. Statsforvalteren forventer at klima utredes som eget tema i konsekvensutredningen. Statsforvalteren påpeker at det er viktig å ivareta natur og grøntstruktur som er lokalt viktig, i tillegg til natur som med regionale og nasjonale verdier. Kommunen har en rekke gamle utbyggingsområder og reguleringsplaner som ikke er tatt i bruk, eller som har mange ledige tomter. Bestemmelsene til disse planene er neppe tilpassa utbygging etter dagens standarder og forventninger, og bør oppheves eller nye bestemmelser i kommuneplanen må overstyre og stille tilstrekkelige krav til avklaring av felles infrastruktur (veg, vann og avløp). Det må utarbeides ROS-analyse.	Tas til etterretning. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Dette vil bli en del av planarbeidet, og være en del av konsekvensutredningene som legges til grunn for nytt planforslag som sendes til førstegangsbehandling og høring. Tas til etterretning. I konsekvensutredningen vil klima bli utredet som en integrert del av de tema som er listet opp. Klima er blant annet en del av naturverdier og miljø, naturressurser og infrastruktur. Å ha det som et eget tema vil føre til å gjenta de samme poengene, noe som ikke er formålstjenlig. Vi mener å ha klima som en overordnet og integrert del av utredningen vil være det beste, og på den beste måten ivareta interessene. Antall opplistede tema er utvidet som følge av innspill til høring av planprogram, se kap. 4.1. Dette vil bli en del av planarbeidet, og være en del av konsekvensutredningene som legges til grunn for nytt planforslag som sendes til førstegangsbehandling og høring. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring. Tas til etterretning.
---	--

Plandokumentene må utformes på en slik måte at de er tilgjengelige for ulike målgrupper. Statsforvalteren kommer med konkrete innspill til bestemmelser.	Tas til etterretning. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
10. <u>Jordvernalliansen i Innlandet</u> Stortinget har strammet vesentlig inn på politikken vedrørende omdisponering av dyrket mark. Jordvernalliansen forventer at Tolga kommune vil følge opp dette gjennom sin arealplan. Det er positivt at planprogrammet viser til FNs bærekraftsmål, men savner en egen arealstrategi og problematisering av omdisponering av dyrket mark. Oppfordrer Tolga til å lage en analyse av nåværende og fremtidige problemstillinger og håndtering av disse. Oppfordrer Tolga til å sette seg mål om at dyrka mark ikke skal bli omdisponert til andre formål. Oppfordrer også å finne tidligere omdisponerte arealer, som ikke er bebygd, for å se på muligheten til å tilbakeføre disse til LNF.	I planprogrammet er naturressurser – og herunder landbruk – ført til som utredningstema. Dyrket mark vil således bli vurdert fortløpende i planprosessen, og for alle innspill. Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
11. <u>Kari og Per Ove Nordskogen Volden, 10.11.2022</u> Arealinnspill for hyttetomter i Bjørssjølia.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
12. <u>Lars Erik Nygård, 15.12.2022</u> Arealplaninnspill tilknyttet steinbruddet i Olaberget.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
13. <u>Arne Erik Karlsen og Inger Johanne Rise, 28.10.2021</u> Arealplaninnspill tilknyttet bolig- og nærmiljøutvikling på Eggan.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.
14. <u>Arne Haugli, 14.11.2022</u> Arealplaninnspill tilknyttet fortetting av østre del av Knausvola hyttegrennd.	Dette vil bli en del av arbeidet frem mot planforslag som legges sendes til førstegangsbehandling og høring.